

VOLONTERI U PALIJATIVOJ SKRBI – MELEM I SNAGA

Sažetak

Volonteri su značajan i poželjan resurs u skrbi za paliјativne bolesnike i njihove obitelji. Preko 65% obitelji voljeli bi da ih netko zamijeni u skrbi, te da „pravi društvo“, sluša i razgovara s bolesnikom. U Hrvatskoj vrlo je mali broj volontera koji su educirani i koji organizirano i sustavno pružaju podršku bolesnicima i obiteljima (evidentirano je samo 272 volontera). Bez volontera nema cjelovite paliјativne skrbi i važno je stvarati preduvjete za njihovo jačanje na svim mjestima gdje se paliјativni bolesnik nalazi. Kako su organizatori volontera uglavnom organizacije civilnog društva bitan preduvjet za jačanje volontera je i izdašnije, kontinuirano i sigurnije financiranje.

Uvod

Procijenjeno je da u Republici Hrvatskoj potrebu za paliјativnom skrbi, prema preporukama Europskog udruženja za paliјativnu skrb (EAPC), ima 50% – 89% onkoloških i 20% ne-onkoloških pacijenata. Prema EAPC-ovim studijama, 75 % ispitanika želi posljednju fazu života proživjeti u svom domu.

Prema Dumbović¹ 65% obitelji pacijenata izjavilo je da bi voljeli da ih ponekad netko zamijeni u pružanju skrbi, te 67% da netko drugi „pravi društvo“, sluša i razgovara s bolesnikom. Ovu ulogu imaju volonteri u paliјativnoj skrbi.

Volontere treba prihvatiti kao treći resurs skrbi za paliјativne bolesnike uz profesionalce i članove obitelji. Oni ih ne zamjenjuju i imaju svoje posebno mjesto i svoju specifičnu ulogu u toj skrbi.

Što mogu učiniti za bolesnika i obitelj? Volonteri mogu biti uz pacijenta i obitelj i pomoći gdje treba. Treba posvijestiti važnost toga „biti uz“ pacijenta i obitelj². Teški, terminalni bolesnici u posljednjim trenucima života ne osjećaju samo bol zbog blizine fizičke smrti, nego ponajprije bol zbog „socijalne smrti“. I Majka Tereza je rekla da nema teže bolesti u čovjekovu životu od „biti neželjen, nevoljen, biti izoliran i ostavljen“.

Da bi volonteri mogli odigrati svoju ulogu i da bi ta pomoć bila održiva važan je management volontera (organizator volontera) koji povezuje sva tri resursa skrbi (obitelj, profesionalce i volontere). Vrlo je važno da volonteri imaju kontinuiranu superviziju i edukaciju. Volontere uglavnom organiziraju organizacije civilnog društva koje se u velikoj većini slučajeva financiraju projektno, iz donacija.

¹ Dumbović N. Procjena potreba obitelji za pružanje paliјativne skrbi u kući na području Republike Hrvatske - pilot istraživanje [Internet]. Diplomski rad. 2021. Dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:122:925409>

² Eror Matić B, Kapetanović O. The role of volunteers in Palliative care. International Journal of School and Cognitive Psychology. 2021.

Premalo je volontera u palijativnoj skrbi

Istraživanje koje je provela udruga La Verna na području Republike Hrvatske pokazalo je da je premali broj volontera u palijativnoj skrbi. Evidentirano je tek 272 volontera koji su uključeni u palijativnu skrb i to u 10 županija. Znači 11 županija uopće nema volontere koji su educirani i koji organizirano i sustavno pružaju podršku bolesnicima i obiteljima.

Tek u 7 županija volonteri u suradnji sa mobilnim palijativnim timovima i drugim dionicima podršku pružaju u kući bolesnika od toga u 2 županije volontiraju samo u posudionici ortopedskih pomagala.

U 10 županija (u barem jednoj bolnici) postoje palijativni odjeli, a samo u 2 županije na odjelu su uključeni volonteri, te u riječkom hospiciju.

Samo 3 županije imaju palijativne krevete u stacionarima i u niti jednoj volonteri nisu uključeni.

Volontere uglavnom organiziraju

organizacije civilnog društva, te hospiciji i bolnice za produženo liječenje.

Prijedlozi za jačanje uloge volontera u palijativnoj skrbi

1. Uključivati i poticati uključivanje volontera na svim mjestima gdje se nalazi palijativni bolesnik (u kući bolesnika, u bolnicama, u stacionarima i sl.).
2. Sustavno uključivati volontere u palijativnu skrb: definirati oblike volontiranja u palijativnoj skrbi u skladu s EAPC smjernicama, poticati i razvijati službene oblike suradnje udruga u palijativnoj skrbi s drugim dionicima (ugovor o suradnji, zajednički projekti i sl.), omogućiti djelovanje volontera i organizacija civilnog društva u zdravstvenim ustanovama u skladu s važećim zakonskim odredbama.
  - Predlaže se dopuna Zakona o volontiranju u članku 7., tako da se dozvoljava da ustanove mogu biti organizator volontiranja. Predlažu se i novi članci koji glase: a. poželjno je i potiče se sektorsko volontiranje, posebno u sektorima od izrazite opće dobrobiti poput zdravstvenog i socijalnog sustava; b. ustanova može organizirati volontere u suradnji s civilnim društvom gdje je udruga organizator volontiranja, a ustanova korisnik-primatelj te "usluge" -organiziranja volontiranja, a krajnji korisnici su štićenici, bolesnici i sl.

3. Prema provedenom istraživanju volontere u najvećem broju slučajeva organiziraju udruge. Stoga je za jačanje volontera važno omogućiti jačanje kapaciteta i održivost udruga u palijativnoj skrbi na način da Ministarstvo zdravstva i/ili Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike daju prijedlog Vladi RH da osigura dodatno direktno financiranje udruga u palijativnoj skrbi u okviru izgradnje uključive, zelene i održive Hrvatske kao što je to omogućeno udrugama iz Domovinskog rata i udrugama osoba s invaliditetom (Zaključak Vlade RH iz svibnja 2023. a na prijedlog Ministarstva branitelja),
4. Ministarstvo zdravstva i Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike trebaju kreirati posebne natječaje za palijativnu skrb (kao što imaju npr. za osobe s invaliditetom, za starije i nemoćne, za onkološke bolesnike i sl.).ⁱⁱ

ⁱⁱ Projekt "Zagovaranje za dostupniju i cjelovitiju palijativnu skrb" je podržan sa 4.985 € financijske podrške Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova.

Izrada ovog materijala omogućena je financijskom podrškom Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP i Norveških grantova. Sadržaj ovog materijala isključiva je odgovornost La Verne i ne odražava nužno stavove država donatorica i Upravitelja Fonda.